

NOVOGODIŠNJA ŽELJA ISTRGNUTI SE IZ BANKARSKIH RALJA

Dovedite se u red!

Trošite onoliko koliko imate

Minusi po karticama uvjerljivo su najskuplji bankovni proizvodi, a građane se potiče da brišu granicu između potrošnje i zaduživanja, pa sve češće završavaju u debelom crvenom

PIŠE
SANJA STAPIĆ

Nazove li koji od dva milijuna građana Hrvatske koji koriste minus po tekućem računu savjetovanište Udruge Život u plusu radi pomoći kako izići iz tog duga, ostat će kratkih rukava. Udruga radi, ali je njezino savjetovanište – jedino takve vrste u zemlji koje je besplatno, gotovo tri godine telefonski, mailom ili osobnim razgovorima, savjetovalo ukupno oko 800 građana o njihovim financijama – zatvoreno zbog krize.

Nema više savjetovaništa

– Povukli su nam se sponzori i ostali smo bez 150.000 kuna koliko nam je godišnje trebalo za rad savjetovaništa, pa smo ga zatvorili i otpustili savjetnika. Ljudi zovu i dalje – kaže Nikola Milijević, predsjednik Udruge Život u plusu, kojem je nelogično da su banke koje su imali među sponzorima, odlučile srezati troškove na podršku savjetovaništa u ovoj kriznoj godini, kada je prezaduženost pritisla mnoge.

U Hrvatskoj građani imaju 4,09 milijuna tekućih računa i oko 8,5 milijuna kreditnih kartica. Ugrubo rečeno, po svakom sta-

novniku jedan tekući i dvije kartice. Polovica vlasnika tekućih računa koristi dopušteno prekoračenje, doznajemo u Zagrebačkoj, Privrednoj, Raiffeisenbank, Erste&Steiermarkische banci, dok u Hypo-Alpe-Adria banci kažu da ga koristi dvije trećine njihovih klijenata. Nijedna banka ne otkriva koliko je ljudi u crvenom, a o dopuštenome minusu samo u Zagrebačkoj vele da ljudi koriste oko 30 posto odobrenog iznosa i da imaju pojačani interes za programe refinanciranja dugovanja, moratorija i programa. Sve banke tvrde da ne primjećuju značajna odstupanja od uobičajenih trendova. Jedino u RBA kažu da njihovi klijenti smanjuju dopuštena prekoračenja, dok je broj tekućih u nedopuštenome minusu krajem studenoga bio veći za pet posto u odnosu na prošlu godinu.

– Dopušteni minus i slični financijski proizvodi, poput revolving kreditnih kartica, psihološki brišu razliku između potrošnje i zaduživanja, a to je opasno zato što se zaduživanje zapravo nikada ne bi smjelo koristiti za potrošnju, nego isključivo za važne "investicije" u kvalitetu života. Iz minusa se ne izlazi čarolijom, nego ponašanjem koje dovodi do toga. Onaj tko želi izići iz minusa troši samo onoliko koliko zaraduje i postupno smanjuje svoj dug po tekućem računu – objašnjava Nenad Maljković, nekadašnji voditelj savjetovaništa Udruge Život u plusu, koji za sebe kaže da je socijalni poduzetnik koji trenutačno radi na nekoliko projekata, među kojima je jedan i u području osobnih financija.

Minusi i zaduživanja po karticama su najskuplji bankovni proizvodi: godiš-

nje kamate na dopuštena prekoračenja kreću se od 7,95 do 13,99, pa i 14 posto, revolving krediti stoje od 11,50 do 13,90 posto, dok nedopuštena prekoračenja koštaju maksimalnu zakonsku zateznu kamatu od 14 posto godišnje. Istodobno, klasični gotovinski krediti koštaju od 8,95 do 11,90 posto godišnje kamate.

Reprogram

Maksimalni minus po tekućem penje se i do tri plaće i iznosi od 30.000 do 40.000 kuna. Uz to, banke tekuće račune najradije prodaju u paketima s raznim pogodnostima i dodatnim karticama, na koje odobravaju i dodatna zaduženja i do 40.000 kuna. Tako je moguće da onaj tko ima plaću od 5000 kuna, dobije mogućnost korištenja minusa od 15.000 kuna, mogućnost dodatnog zaduženja

po dodatnim karticama, i uz to klasični, gotovinski kredit od 10.000 eura. Potegne li za minusom, potroši li jednu ili dvije plaće unaprijed, a nema dodatnih prihoda, naći će se u problemima. Minus može smanjiti samo dugotrajnom štednjom i rezanjem troškova, u protivnom, bude li se za "lijepljenje" rupa u kućnom proračunu koristio podizanjem gotovine karticom s odgodom plaćanja, uz kamatu za minus na tekućem plaćat će i naknade za podizanje gotovine. Kamate i naknade podižu ukupan dug iz mjeseca u mjesec, pa kad još plaća padne zbog kriznog poreza, uslijede skupljenja zbog rasta PDV-a i dogodi se neki nepredvideni trošak, ulazak u crveno, izgledan je scenarij.

Izlaz koji nude bankari jest da se, prije nego što se upadne u nedopušteno prekoračenje ili prestane otplaćivati kredit, dođe na razgovor u banku. Ovisno o banci možete računati na moratorij u otplati, reprogram kredita – promjenu rokova i načina otplate. Možete i refinancirati dug – postojeće kredite i zaduženja po tekućem i karticama zatvoriti novim kreditom. A zatim, najbolje je zaboraviti na kartice i minus, i trošiti onoliko koliko se ima.

Bankarski harač

•• Dopušteni minus od oko 24.000 kuna svakog mjeseca stoji oko 220 kuna kamate, što je godišnje 2640 kuna. Mjesečno podizanje 10.000 kuna karticom s odgodom plaćanja znači 250 kuna naknade, po 25 kuna za svaku tisuću, što je godišnje 3000 kuna. Mjesečni trošak vođenja paketa takvog tekućeg je 90 kuna, što je 1080 kuna godišnje. Sve te naknade i kamate stoje ukupno na godinu 6720 kuna.

Loši krediti u porastu

•• Građani su koncem listopada bankama dugovali 121,9 milijardi kuna, 4,8 milijardi manje nego krajem siječnja ove godine. Čak 49,9 milijardi kuna tih dugova su nenamjenski i potrošački krediti te dopuštena prekoračenja. Premda banke govore da ne primjećuju pogoršanja, činjenica je da su 2008. započele s ukupno 4,2 milijarde loših kredita građana, a koncem rujna ove godine ti nenaplativi krediti iznose 6,6 milijardi.

U minus se išlo iz nužde, a ne bahatosti

•• Građani ove godine smanjuju zaduženja i potrošnju, no mnogi od onih koji su se zaduživali nisu to činili iz bahatosti, nego zato što su imali male plaće i na taj način su preživljavali. Osim toga, nije luksuz nego potreba kupiti kompjutor djetetu i platiti mu dopunske aktivnosti ili se zadužiti da biste kupili lijek – kaže Krešimir Sever, predsjednik Nezavisnih hrvatskih sindikata, koji izlaz za prezadužene ne vidi u drugom nego da se plaće i mirovine povećaju, a svjestan je da će do toga teško doći.

Jedna kava manje

•• Da biste znali na čemu ste, morate znati koliko stvarno trošite: vodite dnevnik mjesečnih izdataka, od najmanjeg do najvećeg, od svake kave, "spize", režija, rata za kredit i kartice... Evo primjera: jedna kava manje na dan znači 150 kuna uštede na mjesec, katkad možda možete pješačiti i na gorivu uštedjeti 200 kuna... Tih 350 kuna uštede ne čini se rješenjem za veliki dug, ali to je 4200 kuna godišnje. Znanja o upravljanju primanjima i troškovima možete provjeriti na radionicama HUB-a, koja ima i e-learning radionicu na adresi www.hub.hr/uof/. Tu su i portali www.pametnakuna.hr, <http://zivotuplusu.info/hr/>, www.imamnovac.com...

Proglasite stečaj

•• Stečaj prezaduženih potrošača, kao oblik pravne zaštite prezaduženih građana i njihovih vjerovnika, ušao je u zakonodavstvo i sudsku praksu brojnih razvijenih zemalja u svijetu, odnosno članica EU-a. Smatram da je takvo što potrebno i u Hrvatskoj. Dok to ne postane moguće, onima koji su prezaduženi ne preostaje ništa drugo nego da sami, koliko god su u stanju, počnu postupati kao da su u stečaju. To podrazumijeva poduzimanje dosta radikalnih poteza za podmirivanje dugovanja, uz dogovaranje s vjerovnicima radi osiguravanja mjesečnih prihoda nužnih za uzdržavanje. Osobama i obiteljima u takvoj situaciji potrebno je što prije osigurati primjerenu zakonsku zaštitu i pomoć – ističe Maljković i kaže da mu je teško općenito govoriti o radikalnim potezima jer je svaki čovjek slučaj za sebe.